

BAUSMĒS ATLIKIMAS

**Brošiūra Norvegijas kalējimuose
kalintiems užsieniečiams**

Jussbuss

TURINYS

1. ĮVADAS	3
2. APIE NORVEGIJOS LAISVĖS ATĖMIMO ĮSTAIGAS	5
3. GRAŽINIMAS KARDOMAJAM KALINIMUI.....	5
4. BAUSMĖS ATLIKIMAS.....	6
4.1 Kur ir kaip atliksite bausmę?.....	6
4.2 Išėjimas ir paleidimas iš kalėjimo.....	7
4.3 Norvegijos laisvės atėmimo įstaigų struktūra ir formavimas	9
4.4 Administracinės normos, konfidencialumas ir teisė gauti informaciją	10
5. TAIKOMA TIK KALINIAMS UŽSIENIEČIAMS: ĮSTATYMAI IR TEISĖS	11
5.1 Kokią reikšmę jūsų buvimui kalėjime turi sprendimas išsiųsti iš šalies arba išankstinis pranešimas apie išsiuntimą?.....	11
5.2 Kalinių užsieniečių lygtinis paleidimas	13
6. SOCIALINĖS APSAUGOS TEISĖS KALĖJIME	14
6.1 Švietimo teisės	14
6.2 Sveikatos priežiūros teisės	14
6.3 Teisė į NAV teikiamas paslaugas	15
7. KONTAKTAS SU ŠEIMA IR VAIKAIS	15
7.1 Apsilankymai ir laiškai	15
7.2 Telefono skambučiai.....	16
7.2.1 Bendroji informacija	16
7.2.2 Išlaidos.....	17
7.2.3 Telefono skambučiai jūsų gimtąja kalba	17
7.2.4 Vaizdo skambučiai	18
8. DISKRIMINACIJOS DRAUDIMAS	18
8.1 Bendroji informacija	18
8.2 Teisė į religinę praktiką	19
9. KALBOS BARJERAI IR TEISĖ Į VERTĖJĄ	19
10. PERDAVIMAS BAUSMĖS VYKDYMUI UŽSIENYJE.....	21
10.1 Bendra informacija apie perdavimą bausmės vykdymui užsienyje.....	21
10.2 Administraciniai procesai ir apeliaciniai skundai.....	21
10.3 Perdavimų į užsienį sąlygos	22

10.3.1	Prašymai perduoti užsienį.....	22
10.3.2	Perdavimas be jūsų sutikimo	23
11.	KONTAKTINĖ INFORMACIJA.....	25

1. ĮVADAS

Šioje brošiūroje trumpai apžvelgiamos teisinės normos, susijusios su užsieniečiais, kurie Norvegijoje atlieka laisvės atėmimo bausmę. Joje aptariamoms temoms, ypač svarbioms kaliniams, kurie kilę iš kitų šalių nei Norvegija. Terminas „užsienietis“ reiškia žmones, neturinčius Norvegijos pilietybės, tačiau šioje brošiūroje pateikta informacija gali būti naudinga ir asmenims, kurių gimtoji kalba nėra norvegų kalba. Jūsų teisės dažnai priklausys nuo dabartinio jūsų leidimo gyventi, todėl skaitydami šią brošiūrą sužinosite naudingos informacijos apie savo gyvenamosios vietos statusą.

Pirmojoje šios brošiūros dalyje apžvelgiama, kaip organizuojamas Norvegijos laisvės atėmimo įstaigų darbas, o tekstas skirtas tiems, kurie neturi ryšių su Norvegijos visuomene arba jų ryšiai yra laikini. Brošiūra taip pat apima įvairias temas, pvz., diskriminacija, teisė į vertėją, telefoniniai skambučiai gimtąja kalba bei perkėlimas atlikti bausmę kitoje šalyje.

Ši brošiūra parengta pagal *Kalinių nuostatus*, kuriuose apžvelgiamos kalėjimų taisyklės. *Kalinių nuostatai* turi būti prieinami visuose Norvegijos kalėjimuose, tačiau šiuo metu išleisti tik keliomis kalbomis. Šioje brošiūroje bandoma pateikti *Kalinių nuostatų* santrauką kaliniams, nesuprantantiems nė vienos kalbos, kuria jie išleisti, arba tiems, kurie nori skaityti paprastą brošiūrą, o ne ilgesnę knygą.

Šią brošiūrą parašė „Jussbuss“. „Jussbuss“ – tai studentų teikiamos teisinės pagalbos konsultacijų įstaiga, kuri siūlo nemokamą teisinę pagalbą individualiais atvejais. Siūlome žodines ir rašytines konsultacijas. Tam tikrais atvejais galime atstovauti savo klientams, pavyzdžiui, pateikdami raštišką apeliacinį skundą kliento vardu. Mes negalime padėti visais atvejais arba visais klausimais, tačiau stengiamės nukreipti klientus į kitas organizacijas, galinčias padėti išspręsti konkrečias jų problemas.

„Jussbuss“ dirba daugelyje teisinių sričių. Nuo 2019 m. balandžio mėn. dirbame prie užsieniečių teisinę padėtį reglamentuojančių teisės aktų, kalėjimų, nuomos, skolų teisės aktų, socialinių išmokų, NAV (socialinio draudimo išmokų administratorius Norvegijoje) finansinės paramos bei darbo teisės aktų.

„Jussbuss“ nedirba baudžiamosios teisės srityje. Jei turite klausimų dėl baudžiamosios bylos, turėsite pasitarti su savo advokatu.

Kadangi „Jussbuss“ dirba studentai, turime griežtas administracines procedūras mūsų darbo kokybei užtikrinti. Šios procedūros reiškia, kad dažnai negalime klientams skubiai atsakyti. Jei trumpas jūsų bylos nagrinėjimo terminas arba reikia skubiai atsakyti, mes padarysime viską, kad jūsų bylą peržiūrėtume skubos tvarka. Visa informacija, kurią mums teikiate, traktuojama griežtai laikantis konfidencialumo. Tai reiškia, kad be jūsų sutikimo nesidalijame informacija, kurią mums teikiate. Mes niekada neveiksime jūsų vardu be jūsų sutikimo.

„Jussbuss“ darbuotojai lankosi įvairiuose kalėjimuose. Dažniausiai lankomės Rytų Norvegijoje esančiuose kalėjimuose. Mes raginame kalinius iš visos Norvegijos skambinti mums darbo

dienomis bet kokiais teisiniais klausimais. Mūsų kontaktinę informaciją galima rasti paskutiniame šios brošiūros puslapyje. Mūsų įstaiga per Kalėdas ir Velykas nedirba. Daugelis kalėjimų neapmokestina kalinių už skambučius į „Jussbuss“. Pasiteiraukite savo kalėjimo atstovo, ar jums galima paskambinti mums nemokamai.

Tuo pačiu į pokalbį su mumis gali būti naudinga įtraukti kartu kalintį asmenį, kalbantį jūsų kalba, jei jūs nekalbate norvegiškai arba angliškai. Kalėjimuose lankomės be vertėjų, tačiau kartais galime suplanuoti telefoninį pokalbį dalyvaujant vertėjui. Ši paslauga jums teikiama nemokamai, tačiau kartais gali užtrukti kelias dienas, kol surasime vertėją.

2. APIE NORVEGIJOS LAISVĖS ATĖMIMO ĮSTAIGAS

Norvegijos laisvės atėmimo įstaigos yra atsakingos už baudžiamųjų sankcijų vykdymą ir grąžinimą kardomajam kalinimui. Laisvės atėmimo įstaigos privalo vykdyti šią prievolę taip, kad visuomenė būtų apsaugota ir užkirstas kelias naujoms nusikalstamoms veikoms. Laisvės atėmimo įstaigos turi pabrėžti priemones, kuriomis didinamas kalinių gebėjimas keisti nusikalstamo elgesio modelius. Laisvės atėmimo įstaigų darbas grindžiamas humanistinėmis vertybėmis bei principais. Iki tam tikro laipsnio turi būti patenkinti individualūs kiekvieno kalinio poreikiai.

Kalėjimo taisyklėmis įvairiais būdais kontroliuojamas jūsų, kaip kalinio, gyvenimas. Gali būti naudinga suprasti taisykles, kurios jums taikomos įkalinimo metu, kadangi galėsite susidaryti ir bendrą savo, kaip kalinio, supratimą apie teises.

Įkalinimo metu jums gali būti skirti apsilankymai, palydos leidimai, atostogos bei lygtinis paleidimas. Šios galimybės dažnai nėra tos, kurias turite teisę gauti – dėl jų suteikimo savo nuožiūra gali nuspręsti laisvės atėmimo įstaigos.

Jums, kaip kaliniui, svarbiausias teisinis pagrindas yra Norvegijos bausmės įstatymo vykdymas ir su šiuo įstatymu susiję reglamentai bei nuostatos. Beje, dažnai būna „namų taisyklės“, kurios priklauso nuo kalėjimo. Norvegijos bausmės įstatymo vykdomasis raštas išverstas į septynias kalbas, išskyrus norvegų. Šiuo metu jis prieinamas anglų, arabų, lenkų, rusų, turkų, lietuvių bei rumunų kalbomis. Kalėjimo atstovo galite paprašyti įstatymo dokumento kopijos ta kalba, kurią geriausiai suprantate.

3. GRĄŽINIMAS KARDOMAJAM KALINIMUI

Bendrai baudžiamojo teismo proceso metu turite teisę gintis padedant advokatui. Šiam advokatui galite užduoti klausimų apie grąžinimą kardomajam kalinimui ir baudžiamąjį kodeksą. Jei esate nepatenkinti valstybės paskirtu gynėju, galite paprašyti, kad jums atstovautų kitas advokatas. Paprastai turite teisę pasirinkti savo advokatą, kuris jus gintų.

Kol taikomas kardomasis kalinimas, turite laikytis tų pačių kalėjimo taisyklių, lyg būtumėte nuteisti. Pažeidę kalėjimo taisykles, galite sulaukti kalėjimo administracijos numatytų sankcijų. Daugelis taisyklių yra tokios pačios sulaikytiesiems kardomąja priemone ir tiems, kurie atlieka bausmę, tačiau ne visiems.

Pavyzdžiui, kol skirtas kardomasis kalinimas, jūs neturite prievolės dirbti kalėjimo labui. Kalėjimo administracija jums negali suteikti atostogų ir, kaip paprastai, negausite iš jų palydos leidimų. Ar gausite palydos leidimą, ar ne, gali nuspręsti ne kalėjimas, o policija. Jūs galite kreiptis dėl perkėlimo į kitą kalėjimą. Daugeliu atvejų, kol taikomas kardomasis kalinimas, turite teisę lankytis pas nuolatinį gydytoją ir stomatologą, tačiau gydymas paprastai bus skiriamas kalėjime.

Taisyklės, reglamentuojančios laisvėje esančių asmenų lankymąsi ir jų laiškų gavimą, paprastai yra tokios pačios tiek sulaikytiesiems kardomąja priemone, tiek tiems, kurie atlieka bausmę. Tačiau kitokios taisyklės taikomos kaliniams, kuriuos teismas įsakė kontroliuoti arba jiems taikyti laiškų gavimo ar lankymo apribojimus.

Jei laisvėje turite nekilnojamojo turto ir įsipareigojimų, dėl kurių tvarkymo jums reikia pagalbos, kai esate įkalinami, galite kreiptis į savo advokatą, kalėjimo darbuotojus ar socialines paslaugas teikiančias tarnybas.

4. BAUSMĖS ATLIKIMAS

4.1 Kur ir kaip atliksite bausmę?

Bausmės įstatymo 10 straipsnio vykdymas

Norvegijos kalėjimų sistemoje vyrauja skirtingi saugumo lygiai. Tai aukšto ir žemo saugumo lygmens kalėjimai bei laikinos prieglaudos namai buvusiems kaliniams. Kaliniai taip pat gali kalėti ypač aukšto saugumo lygio įkalinimo įstaigoje. Iš pradžių atliekant bausmę kaliniai dažnai įkalinami aukšto saugumo lygio įkalinimo įstaigose, o vėliau iki bausmės atlikimo pabaigos perkeliama į žemesnio saugumo lygio kalėjimus. Kaliniams ne norvegams gali būti sunku gauti leidimą juos perkelti į žemo saugumo lygio kalėjimą arba laikinos prieglaudos namus, nes kalėjimų administracija baiminasi pabėgimo pavojaus arba dėl to, kad kai kurie kalėjimai pirmenybę teikia kaliniams, kurie atlikę bausmę liks Norvegijoje, perauklėti.

Bausmės įstatymo 12, 13 ir 16 straipsnių vykdymas

Kai kuriais atvejais bausmę atlikti kaliniai gali ne kalėjimo teritorijoje. Jie gali kalėti tam tikrose įstaigose, ligoninėse ar net namuose ant kulkšnies dėvėdami elektroninę sekimo apyrankę arba be jos.

Bausmės įstatymo 14 ir 15 straipsnių vykdymas

Jei bausmę atlikti norite kurioje nors kitoje vietoje nei ten, kur esate dabar, dėl perkėlimo galite kreiptis į pageidaujamą įkalinimo įstaigą. Daugeliu atvejų kalėjimo administracija gali jus perkelti ir prieš jūsų valią.

Visuose Norvegijos kalėjimuose yra kalinčių užsieniečių. Nuo 2019 m. balandžio mėn. Kongsvingerio kalėjimas yra vienintelis kalėjimas Norvegijoje, specialiai skirtas užsieniečiams, kurie atlikę bausmę

deportuojami iš Norvegijos arba bausmę perkeliama atlikti į kitos šalies kalėjimą. Kongsvingerio kalėjimas turėtų teikti specialiai užsieniečiams skirtas paslaugas ir būti tokio pačio lygio, kaip ir kiti kalėjimai Norvegijoje. Jei turite klausimų apie tai, kur atlikti bausmę, dėl išsamesnės informacijos galite kreiptis į savo kontaktinį pareigūną.

Užsieniečiai gali prašyti, kad dalį bausmės jie būtų perkelti atlikti į savo gimtąją šalį. Apie šią teisę turėtumėte būti informuoti jums atvykus į kalėjimą. Daugiau apie šį procesą skaitykite šios brošiūros 10 skyriuje.

Bausmės įstatymo 17 ir 18 straipsnių vykdymas

Kaip kalinys, paprastai turite teisę bendrauti su kitais kalininiais atlikdami darbus, mokydami ir laisvu laiku. Nuteistieji įsipareigoja dalyvauti tam tikroje kalėjimo veikloje. Tai reiškia, jog kalėjimo administracija paprastai gali ne tik priversti jus dirbti, tačiau taip pat įsipareigoja užtikrinti, kad norintys įsitraukti į darbo veiklą kaliniai galėtų tai padaryti. Prievolė aktyviai dalyvauti veikloje gali būti įgyvendinta dirbant, mokantis ar įsitraukiant į kitas programas, pvz., narkotikų ir alkoholio reabilitacijos.

Bausmės įstatymo 37–40 straipsnių vykdymas

Jei atlikdami bausmę pažeisite kalėjimo taisykles, pavyzdžiui, vartosite narkotikus, jums gali būti taikomos įvairios sankcijos. Sankcijų, kurias kalėjimas gali taikyti, pavyzdžiai yra izoliavimas, teisių praradimas, raštiškas paėikimas ir kt.

Jei manote, kad jums neturėtų būti skirta sankcija arba kad ji turėtų būti švelnesnė, turite teisę apskųsti sprendimą. Kalėjimo administracija turi laikytis tam tikrų administracinių procedūrų apeliacinėse bylose, siekiant užtikrinti, kad apeliacinis skundas būtų traktuojamas objektyviai ir teisingai.

Jei jums reikia pagalbos sprendimui apskųsti arba nesate tikri, ar buvo pažeistos jūsų teisės, galite kreiptis į „Jussbuss“.

4.2 Išėjimas ir paleidimas iš kalėjimo

Bausmės įstatymo 33, 34 ir 20 straipsnių vykdymas

Atliekant bausmę būna tam tikrų situacijų, kai jums leidžiama išvykti iš kalėjimo:

- Atostogos (leidimas) reiškia, kad tam tikrą laiko tarpą galite išvykti iš kalėjimo be lydinčio kalėjimo darbuotojo. Paprastai per savo atostogas negalite išvykti iš šalies. Šios bendrosios taisyklės išimtis gali būti taikoma esant ypatingoms situacijoms, kai dėl tam tikrų socialinių priežasčių kelionė į užsienį yra būtina ir svarbi.
- Išvykimas su palyda (norv. *fremstilling*) reiškia, kad galite išvykti iš kalėjimo lydint kalėjimo darbuotojams arba policijai.

- Išleidimas iš kalėjimo dieną (norv. *frigang*) reiškia, kad dienos metu galite dirbti, mokytis ar dalyvauti kitoje veikloje ne kalėjimo teritorijoje.

Bausmės įstatymo 42
straipsnio vykdymas

Daugeliu atvejų yra galimybė iš kalėjimo išeiti anksčiau nei baigiasi jūsų bausmės atlikimo terminas. Tai vadinama lygtiniu paleidimu. Yra taisyklės dėl lygtinio paleidimo praėjus „pusei laiko“ (atlikus bent pusę bausmės termino ir 60 dienų) ir praėjus „2/3 laiko“ (atlikus du trečdalius bausmės termino). Tik nedaugeliui asmenų suteikiamas lygtinis paleidimas praėjus pusei laiko. Labiau įprasta, kad lygtinis paleidimas būtų suteiktas praėjus „2/3 laiko“, ypač jei bausmę atliekate pirmą kartą ir gerai elgiatės. Jei apsvarsčiusi kalėjimo administracija nerekomenduoja, lygtinai negalėsite būti paleisti į laisvę.

Bausmės įstatymo 41
straipsnio vykdymas
Bausmės įstatymo 41
straipsnio 41.4 dalies
vykdymo nuostatos

Galite kreiptis dėl lygtinio paleidimo, tačiau norėdami, kad jis būtų suteiktas, turite įvykdyti tam tikras sąlygas. Jūsų lygtinis paleidimas turi atitikti saugumo lygį ir turi būti rekomenduotinas. Tai reiškia, jog kalėjimo administracija neturėtų abejoti, kad nesaugu jus lygtinai paleisti į laisvę, pavyzdžiui, dėl to, kad jie įtaria, jog galite įsitraukti į naujas nusikalstamas veikas arba pažeisti bet kurią iš jūsų lygtinio paleidimo sąlygų (taip pat žr. 5 skyrių).

Norvegijos laisvės atėmimo įstaiga turi pasirūpinti, kad būtumėte tinkamai pasirengę išeiti į laisvę. Tokiam užsienio piliečiui, kuris nėra išsiųstas, tačiau po įkalinimo vis dar nori išvykti iš šalies, kalėjimo administracija sumokės už jo keliones Norvegijoje nuo paleidimo iš kalėjimo iki išvykimo iš šalies vietos.

Jei jūs išsiunčiami iš šalies, taikomos kitos taisyklės. Daugeliu atvejų išvykti iš šalies padės policijos pareigūnai. Jei turite klausimų dėl savo išsiuntimo iš šalies bylos, galite kreiptis į „Jussbuss“.

4.3 Norvegijos laisvės atėmimo įstaigų struktūra ir formavimas

Bausmės įstatymo 5
straipsnio vykdymas

Bausmės įstatymo 6
straipsnio vykdymas

Daugeliu atvejų vietiniu lygmeniu pasiekiami Bausmės įstatymo vykdymu grindžiami sprendimai. Tai reiškia, kad kalėjimo prižiūrėtojas arba probacijos tarnybos vadovas yra atsakingas už administracinius sprendimus. Jei jūsų prašymas nebus patenkintas, tuomet dėl prašymo atmetimo regioninei įstaigai galite pateikti apeliacinį skundą.

Kai kuriais atvejais prašymas tiesiogiai siunčiamas regioninei įstaigai. Jei susidarė tokia situacija, tuomet apeliacinį skundą dėl prašymo atmetimo galite pateikti Norvegijos laisvės atėmimo tarnybų direktorato įstaigai. Prašymai į regionines įstaigas dažnai siunčiami tiesiogiai, nes jie susiję su ypač rimtomis aplinkybėmis arba dėl to, kad prašymą teikiantis kalinys yra prevenciškai sulaikytas arba nuteistas daugiau kaip 10 metų laisvės atėmimo bausme.

Tam tikros nepriklausomos institucijos, pvz., priežiūros tarybos (norv. *Tilsynsrådet*) ir ombudsmenas (norv. *Sivilombudsmannen*) padeda užtikrinti, kad kalėjimai veiktų pagal įstatymą. Jei norite susisiekti su šiomis institucijomis arba gauti daugiau informacijos apie jas, galite kreiptis į kalėjimo administraciją arba „Jussbuss“.

4.4 Administracinės normos, konfidencialumas ir teisė gauti informaciją

Bausmės įstatymo 7 straipsnio e punkto vykdymas

Galite kreiptis į kalėjimo administraciją norėdami įkalinimo metu įgyti įvairiausių veiklos galimybių. Atmetus jūsų prašymą, sprendimą galima apskųsti. Paprastai apeliacinio skundo pateikimo terminas yra 7 dienos, nors kai kuriais atvejais – tik 48 valandos. Kai skundžiami kitų valstybinių institucijų sprendimai, pavyzdžiui, UDI arba NAV, apeliacinio skundo pateikimo terminas paprastai yra 3 savaitės. Galite kreiptis žodžiu, tačiau rekomenduojame, kad kreiptumėtės raštu ir paprašytumėte išsaugoti prašymo kopiją. Apeliacinis skundas turi būti pateiktas raštu. Paprastai jis turi būti parašytas norvegų arba anglų kalba. Jei jums sunku parašyti apeliacinį skundą norvegų arba anglų kalba, galite paprašyti kartu kalinčio asmens, draugo ar kalėjimo darbuotojo pagalbos. Vis dėlto jums reikės pasirašyti apeliacinį skundą, o kartu kalintis asmuo ar darbuotojas gali jums neatstovauti byloje. Prašymus ir apeliacinius skundus galite pateikti tiesiogiai kalėjimo administracijai, kuri pasirūpins, kad jie pasiektų tinkamą institucinę įstaigą.

Išnagrinėjusi prašymą ar apeliacinį skundą, tinkama institucija priims administracinį sprendimą. Jei administracinis sprendimas susijęs su jumis, apie jį būsite informuoti. Paprastai gausite raštišką pranešimą. Norvegijos laisvės atėmimo įstaiga privalo užtikrinti, kad jūs suprastumėte sprendimo turinį (žr. 9 skyrių).

Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnio ir Bausmės įstatymo 7 straipsnio h punkto vykdymas

Visiems Norvegijos laisvės atėmimo įstaigos darbuotojams taikomos konfidencialumo taisyklės. Bendroji taisyklė yra ta, kad jie gali neteikti informacijos apie jus arba jūsų asmeninius ryšius kitiems asmenims. Tai reiškia, kad jie negali pranešti laisvėje esantiems asmenims, jog esate įkalinėti. Darbuotojas taip pat negali perduoti jūsų asmeninės informacijos kartu su jumis kalintiems asmenims. Jie negali pasakoti kitiems asmenims apie jūsų šeimą arba už ką buvote nuteisti. Tačiau yra tam tikrų konfidencialumo prievolės išimčių. Pavyzdžiui, kalėjimo administracija kartais informuos pažeidėją ar jo giminaičius, kai išvyksite iš kalėjimo (pvz., jei jums bus suteiktos atostogos arba lygtinis paleidimas).

Bausmės įstatymo 7 straipsnio i punkto vykdymas

Bendrai turite teisę gauti prieigą prie visos su jumis susijusios informacijos. Jūsų prieigos prie šios informacijos teisė vadinama „teise susipažinti su informacija“ (norv. *innsynsretten*). Dokumentai, su kuriais norite susipažinti, turi būti susiję su konkrečia byla. Gali būti taikomos pagrindinės taisyklės išimtys, pavyzdžiui, jei kalėjimo administracija susirūpinusi, kad dėl visiškos prieigos prie informacijos gali kilti nesaugių situacijų. Jei norite

Bausmės įstatymo 7 straipsnio c punkto vykdymas

sužinoti daugiau apie savo teisę į informaciją ir kokiais atvejais jums gali būti uždrausta informacija, galite kreiptis į „Jussbuss“. Atsisakymas suteikti prieigą prie informacijos – tai administracinis sprendimas, kurį galite apskųsti.

5. TAIKOMA TIK KALINIAMS UŽSIENIEČIAMS:

ĮSTATYMAI IR TEISĖS

Šiame skyriuje aptariamos problemos, ypač svarbios kaliniams užsieniečiams.

Bausmės įstatymo 1
straipsnio vykdymas

Visiems Norvegijos kalėjimuose kalintiems asmenims taikomas Norvegijos bausmės įstatymo vykdymas. Paprastai turėsite tokias pat teises ir prievoles kaip ir Norvegijos kaliniai, nors esate užsienio pilietis.

Tai reiškia, kad ir jums suteikiamos tokios pat atostogų, lygtinio paleidimo ar perkėlimo į žemesnio saugumo lygio kalėjimą galimybės. Vis dėlto jūsų leidimas gyventi dažnai bus reikšmingas kalėjimo vertinimo veiksnys.

5.1 Kokią reikšmę jūsų buvimui kalėjime turi sprendimas išsiųsti iš šalies arba išankstinis pranešimas apie išsiuntimą?

Faktas, kad esate išsiunčiami iš šalies arba gavote išankstinį pranešimą apie išsiuntimą, gali turėti įtakos jūsų buvimo kalėjime terminui. Jūsų dabartinis leidimas gyventi gali turėti įtakos, ar jums bus suteiktos atostogos, išleidimas iš kalėjimo dieną, mokymosi galimybės, lygtinis paleidimas, ant kulkšnies užmaunama elektroninė sekimo apyrankė arba būsite perkelti į žemesnio saugumo lygio kalėjimą. Kai kurias iš šių galimybių gauti sunkiau, jei jūs išsiunčiami iš šalies, o kiti asmenys visiškai nepripažįsta išsiunčiamų kalinių. Faktas, kad esate išsiunčiami iš šalies, taip pat gali būti svarbus sprendžiant jūsų bausmės atlikimo kitoje šalyje klausimą.

Jūsų leidimas gyventi gali būti svarbus veiksnys kalėjimo administracijai vertinant saugumą. Pavyzdžiui, kalėjimo administracijai vertinant, ar jums gali būti suteiktas lygtinis paleidimas, jie įvertins, kad jus paleisti iš kalėjimo „nerekomenduotina“. „Nerekomenduotina“ reiškia, jog apsvarsčiusi kalėjimo administracija mano, kad jus paleisti į laisvę yra pavojinga ir nesaugu. Jei esate išsiunčiami iš šalies, kalėjimo administracija gali nuogąstauti, jog bandysite išvengti bausmės arba pradingsite, kad išvengtumėte deportacijos.

Išankstinis pranešimas apie išsiuntimą reiškia, kad Norvegijos imigracijos direktoratas svarsto išsiuntimo iš šalies galimybę, taip pat gali daryti įtaką

kalėjimo sprendimo rezultatams. Taigi, išankstinis pranešimas apie išsiuntimą rodo, kad neaišku dėl to, ar atlikę bausmę jūs liksite Norvegijoje. Todėl kalėjimo administracija kartais gali manyti, kad yra pavojus, jog pabėgsite siekdami išvengti išsiuntimo iš šalies. Išankstinis pranešimas apie išsiuntimą nėra galutinis. Tai nereiškia, kad jūs išsiunčiami arba tikrai būsite išsiųsti iš šalies. Kalėjimo administracija neturėtų sureikšminti išankstinio pranešimo apie išsiuntimą taip, lyg jie būtų priėmę galutinį išsiuntimo sprendimą. Jei išankstinį pranešimą apie išsiuntimą kalėjimo administracija panaudojo prieš jus neigiamo sprendimo kontekste, turėtumėte parašyti apeliacinį skundą dėl tokių pranešimų neapibrėžtumo.

Nors gali būti sunkiau patenkinti tai, ko prašote, kai esate išsiunčiami iš šalies, mes vis tiek rekomenduojame kreiptis. Jei turite tvirtų ryšių su Norvegija, turėtumėte tai aiškiai išdėstyti savo prašyme. Svarstant prašymus, kalėjimo administracija įpareigojama individualiai įvertinti jūsų bylą. Kalėjimo administracija visada svarstys, ar nepavojinga ir saugu patenkinti jūsų prašymą. Vertindami jie vadovausis tais pačiais kriterijais, pagal kuriuos svarstomi ir kitų kalinių prašymai, įskaitant nusikaltimo, už kurį esate nuteisti, pobūdį. Be to, jie gali atsižvelgti į toliau nurodytus veiksnius.

- Pavojus, kad galite bandyti nelegaliai išvykti iš šalies ir taip išvengti neatliktos bausmės dalies. Tai svarbus kalėjimo svarstymo aspektas.
- Jūsų ryšiai su Norvegija, ypač santykiai su šeimos nariais, kurie čia yra.
- Kiek laiko gyvenote Norvegijoje prieš jus nuteisiant ir įkalinant

Bausmės įstatymo 16 straipsnio 06 skyriaus 2 dalies 1.8 punkto vykdymo nuostatos

Bausmės įstatymo 20 straipsnio 20.4, 20.5 ir 20.6 dalių vykdymo nuostatos

Jeigu įstatyme konkrečiai nenumatyta, sprendimas dėl jūsų leidimo gyventi arba išsiuntimo iš šalies negali būti vienintelis sprendimo priėmimo veiksnys. Pavyzdžiui, bausmės atlikimas namuose ant kulکشnes dėvint elektroninę sekimo apyrankę paprastai nėra išeitis išsiunčiamiems iš šalies kaliniams, nes įstatyme konkrečiai reikalaujama, kad kaliniai turėtų leidimą teisėtai gyventi šalyje. Kaliniai, kurie neturi Norvegijos pilietybės arba kurie sulaukė išsiuntimo iš šalies sprendimo ar gavo išankstinį pranešimą, paprastai neturi ir teisės į išleidimą iš kalėjimo dieną (norv. *frigang*). Tačiau vis tiek galite kreiptis dėl išleidimo iš kalėjimo dieną. Norint dėl mokymosi gauti leidimą išeiti iš kalėjimo dieną, kalėjimo administracija taip pat įvertins, ar jums pavyks užbaigti mokomosios programos kursą iki jūsų paleidimo iš kalėjimo ir ar jūsų įgytas mokslo cenzas (išsimokslinimas) jums gali būti aktualus gyvenamosios vietos šalyje.

Gavus neigiamą atsakymą į prašymą tik išnagrinėti jūsų išsiuntimo iš šalies sprendimą arba išankstinį pranešimą apie išsiuntimą, „Jussbuss“ gali padėti jums pateikti raštišką apeliacinį skundą.

5.2 Kalinių užsieniečių lygtinis paleidimas

Bausmės įstatymo 42 straipsnio trečio poskirsnio vykdymas

Taisyklės, kurios taikomos kalinių užsieniečių lygtiniam paleidimui praėjus **1/2 laiko**, yra tokios pačios kaip ir Norvegijos piliečiams. Labai sunku gauti lygtinį paleidimą praėjus 1/2 laiko. Skirtingai nuo Norvegijos piliečių, kaliniai užsieniečiai gali turėti priežasčių, dėl kurių jie gali kreiptis praėjus 1/2 laiko. Pavyzdžiui, palyginti su kitais kaliniais, kalėjime jums gali būti ypač sunku, kadangi neturėjote jokių atostogų ar jūsų niekas neaplankė. Kalbos barjeras galėjo turėti įtakos tam, kad buvote labiau atskirti nuo kitų kalinčių asmenų ar su jais mažiau leidote laisvalaikį. Siekiant lygtinio paleidimo praėjus 1/2 laiko, jūsų asmeniniai sunkumai turi būti gerokai didesni nei tie, kuriuos patyrė kiti kaliniai užsieniečiai.

Bausmės įstatymo 42 straipsnio pirmo poskirsnio vykdymas

Taikomos lygtinio paleidimo praėjus **2/3 laiko** taisyklės taip pat yra vienodos tiek užsieniečiams, tiek Norvegijos piliečiams. Kaip ir 1/2 bausmės atlikimo termino atveju kaliniai užsieniečiai (skirtingai nei norvegai) gali turėti įvairių argumentų dėl paleidimo iš kalėjimo. Kreipiantis dėl lygtinio paleidimo visada svarbu išsamiai ir suprantamai paaiškinti, kodėl jūsų padėtis ypatinga. Kalėjimo administracija negali paneigti jūsų lygtinio paleidimo tikimybės remdamasi tik išsiuntimo iš šalies sprendimu.

Bausmės įstatymo 42 straipsnio vykdymas
Bausmės įstatymo 42 straipsnio 42.10 ir 42.12 dalių vykdymo nuostatos

Jeigu jūsų išsiuntimo iš šalies sprendimas bus galutinis, paprastai būsite išvežti iš šalies iškart po to, kai išeisite iš kalėjimo. Tai reiškia, kad jeigu jūs lygtinai paleidžiami į laisvę, paprastai būsite išvežti iš šalies lygtinio paleidimo metu. Net jei nesikreipėte dėl lygtinio paleidimo ar to jums nereikia, kalėjimo administracija gali nuspręsti, kad būsite lygtinai paleisti į laisvę ir iškart išvežti iš Norvegijos.

Kai kuriais atvejais policija gali pasiimti kalinį ir priversti jį paleidimo iš kalėjimo metu išvykti iš šalies. Policija dažnai kreipiasi į kalėjimo administraciją iki paleidimo iš kalėjimo datos, kad galėtų koordinuoti deportacijos procesą. Kai kuriais atvejais susitarimai dėl deportacijos gali būti susiję su rekomendacijų vertinimu kalėjimo administracijai svarstant dėl lygtinio paleidimo suteikimo.

6. SOCIALINĖS APSAUGOS TEISĖS KALĖJIME

6.1 Švietimo teisės

Visuose Norvegijos kalėjimuose siūlomos tam tikros mokomosios programos.

Švietimo įstatymas

Kol esate įkalinti, paprastai turite tokias pat teises į švietimą, kuriomis naudojasi ir laisvėje gyvenantys žmonės. Tai reiškia, kad jei turėsite tokį leidimą gyventi, kuris nesuteiks jums švietimo teisių ne Norvegijos kalėjimo teritorijoje, neturėsite tokių teisių ir kalėdami.

Tačiau užsienio piliečiai gali turėti teisę į mokomosios programos kursą, kol įkalinti remiantis tarptautine teise, nors jie tų teisių neturėtų, jei būtų ne kalėjimo teritorijoje. Tai galioja ir kaliniams užsieniečiams, neturintiems teisėtos gyvenamosios vietos Norvegijoje.

6.2 Sveikatos priežiūros teisės

Sveikatos priežiūros ir teisių įstatymo (norv. *pbrl.*) 1-2 ir 2-1 straipsnio a punktas

Kol esate įkalinti, paprastai turite tokias pat sveikatos priežiūros teises, kuriomis naudojasi plačioji visuomenė. Vis dėlto kai kuriais atvejais jūsų sveikatos priežiūros teisės yra labiau apribotos. Pavyzdžiui, būdami įkalinti, jūs negalite pasirinkti savo gydytojo.

Bausmės įstatymo 4 straipsnio vykdymas Reglamentas dėl bendrosios praktikos gydytojų savivaldybėje (norv. *Forskrift om fastlegeordning i kommunene*) 10 ir 14 straipsniai

Kol esate įkalinti, valstybė įpareigota rūpintis jūsų fizine ir psichine savijauta. Tai apima jums teikiamas būtinas ir tinkamas sveikatos priežiūros paslaugas.

Kiekvienas asmuo Norvegijoje turi teisę į sveikatos priežiūros paslaugas. Yra keletas šių sritį reglamentuojančių įstatymų, o svarbiausias – Paciento teisių įstatymas (norv. *pasient- og brukerrettighetsloven*).

Norvegijos sveikatos priežiūros direktorato nuostatos dėl sveikatos ir priežiūros teisių kalėjimuose (norv. *Helsedirektoratets veileder om helse- og omsorgstjenester til fangene*)

Jei neturite teisėtos gyvenamosios vietos Norvegijoje, sveikatos priežiūros teisės ne kalėjimo teritorijoje bus ribotos. Tačiau, kol esate įkalinti, turite teisę į sveikatos priežiūrą, kuria galite naudotis iki paleidimo į laisvę. Todėl dažnai turėsite tokias pat sveikatos priežiūros teises, kurios suteiktos kitiems kaliniams, neatsižvelgiant į leidimą gyventi. Jūsų sveikatos priežiūros teisės taip pat gali apimti profilaktinę bei reabilitacinę priežiūrą. Kai esate įkalintas, gali palaukti tik sveikatos priežiūra, kai delsimas neturės reikšmingo neigiamo poveikio sveikatai. Daugelis žmonių nesupranta užsienio kalinių sveikatos priežiūros teisių. Jei turite klausimų dėl savo teisės į sveikatos priežiūrą, galite susisiekti su „Jussbuss“.

Visi Norvegijos kalėjimai turi sutartį su odontologijos paslaugas teikiančiais subjektais, o dantų priežiūra yra nepriklausoma nuo jūsų gyventojų statuso.

6.3 Teisė į NAV teikiamas paslaugas

Jūsų teisės į NAV paslaugas (Norvegijos darbo ir gerovės administracijos) priklauso nuo narystės nacionalinio draudimo sistemoje (folketrygden). Šios teisės apima įvairių rūšių socialinės apsaugos išmokas. Jei gyvenate Norvegijoje, paprastai esate nacionalinio draudimo sistemos narys.

Socialinės rūpybos akto gairės

„Gyvenamoji vieta“ Norvegijoje reiškia, kad jūsų viešnagė truko arba turėjo trukti bent 12 mėnesių. Jūsų pilietybė, registracija į nacionalinį registrą (folkeregister) ir mokesčių mokėjimas nėra lemiantys veiksniai, bet jūs privalote turėti teisinio gyventojų statusą. Jei turite kokių nors klausimų dėl savo teisių į NAV paslaugas, galite teirautis kalėjimo socialinio darbuotojo.

Jei neturite teisėto leidimo gyventi Norvegijoje, paprastai jūs neturite NAV pagalbos teisės, išskyrus bendro pobūdžio informaciją. Tačiau šios taisyklės išimtis taikoma kaliniams Norvegijoje; tol, kol kalite ir todėl negalite išvykti iš šalies, turite teisę į reikalingas paslaugas, kol įkalintas.

Jūs taip pat turite teisę gauti individualų savo socialinės apsaugos paslaugų poreikio įvertinimą, kai esate įkalintas. Šios paslaugos gali apimti tokius poreikius, kaip, pvz., drabužiai arba akiniai, kurių jums reikia kalėjime.

7. KONTAKTAS SU ŠEIMA IR VAIKAIS

7.1 Apsilankymai ir laiškai

Nuosprendžių vykdymo įstatymo 31 straipsnis
Nuosprendžių vykdymo įstatymo taisyklių 3–28 straipsniai
Nuosprendžių vykdymo įstatymo gairių 31 straipsnis

Įkalinimo metu jūs paprastai turite teisę į apsilankymus. Tačiau yra daug sąlygų. Kartais kalėjimas gali uždrausti arba apriboti jūsų teisę į apsilankymus. Paprastai jums turėtų būti leidžiamas bent vienas apsilankymas per savaitę, kuris turėtų trukti bent valandą. Jei reikia, galite kreiptis dėl ilgesnės apsilankymo trukmės, pavyzdžiui, jei lankytojai pas jus atvyksta iš toli. Jei kai kurie jūsų lankytojai yra vaikai, kalėjimas gali sudaryti galimybę pratęsti apsilankymo trukmę, kai tai atitinka geriausias vaiko interesus.

Apsilankymai dažnai bus kontroliuojami. Kontrolės priemonės gali apimti stebėjimą apsilankymo metu, pokalbių klausymąsi, fizinio kontakto draudimą arba stiklo sienos naudojimą. Kalėjimas taip pat gali nustatyti reikalavimą, kad jūs ir jūsų lankytojas kalbėtumėtės kalba, kurią supranta kalėjimo pareigūnas. Jei apsilankymas jums yra labai svarbus ir nėra galimybių kalbėti kalba, kurią supranta vienas iš pareigūnų, kalėjimas gali pasitelkti patvirtintą vertėją, kuris dalyvautų apsilankymo metu.

Aukšto saugumo lygmens kalėjimuose apsilankymai paprastai yra kontroliuojami, o žemo saugumo lygmens kalėjimuose to dažniausiai nėra.

Kontrolė neturėtų būti griežtesnė nei būtina. Jei kalėjimas kontroliuoja apsilankymus tokiu būdu, kuris, jūsų manymu, yra nereikalingas, galite kalėjimo pasirinktas priemones apskųsti. Kalėjimas negali stebėti jūsų ir jūsų advokato pokalbių. „Jussbuss“ darbuotojai nelaikomi advokatais.

Jei kalėjimas neduoda leidimo apsilankyti, jūs ir jūsų lankytojas galite šį sprendimą apskųsti.

Nuosprendžių vykdymo įstatymo 30 straipsnis
Nuosprendžių vykdymo įstatymo gairių 30 straipsnis

Paprastai, būdami kalėjime, jūs turite teisę gauti ir siųsti laiškus. Tačiau šiai teisei taikomi tam tikri apribojimai. Laiškai gali būti skaitomi; aukšto saugumo lygmens kalėjimuose jūsų laišškai į kalėjimą ir iš jo paprastai turi būti skaitomi. Žemo saugumo lygmens kalėjimuose jūsų laišškai paprastai neskaitomi. Kalėjimas gali įvairiai kontroliuoti jūsų laiškus; jie gali atplėšti vokus ir skaityti laiškus arba tikrinti laiškus naudodami šunis arba techninę įrangą. Kalėjimas negali reikalauti, kad rašytumėte laiškus tam tikra kalba, nebent kalite skyriuje, kuriame yra ypač aukštas saugumo lygis. Kalėjimas negali skaityti jūsų laiškų advokatui ir advokato laiškų jums.

7.2 Telefono skambučiai

7.2.1 Bendroji informacija

Nuosprendžių vykdymo įstatymo 32 straipsnis
Nuosprendžių vykdymo įstatymo taisyklių 3–29 straipsnis
Nuosprendžių vykdymo įstatymo gairių 32 straipsnis

Paprastai kaliniai turi teisę skambinti telefonu. Aukšto saugumo lygmens kalėjimuose jūsų bendra pokalbių trukmė turėtų būti 20 minučių per savaitę, nebent tai neįmanoma dėl neįgalumo. Žemo saugumo lygmens kalėjimuose ir pusiaukelės namuose šie apribojimai netaikomi.

Jei yra ypatingų priežasčių, jums gali būti suteikta ilgesnė ryšio trukmė. Ypatingos priežastys gali būti vaikai, kurie gyvena toli nuo kalėjimo ir turi ribotas galimybes jus aplankyti; laisvės atėmimas, kuris yra ypač sunkus jums ir jūsų šeimai arba situacijos, kai kalinys negali gauti nebuvimo kalėjime atostogų. Šios priežastys gali būti ypač svarbios užsieniečiams kaliniams.

Aukšto saugumo lygmens kalėjimai paprastai stebi kalinių telefono skambučius. Tuo tarpu žemo saugumo lygmens kalėjimuose arba pusiaukelės namuose kalėjimas paprastai skambučių nekontroliuoja. Pareigūnas paprastai stebi telefono skambučius klausydamasis pokalbių. Kalėjimų pareigūnams neleidžiama klausytis jūsų ir advokato skambučių.

Kalėjimas gali nuspręsti, kad jūs galite kalbėti tik ta kalba, kurią supranta jūsų skambučių prižiūrėtojas. Deja, tai dažnai reiškia, kad kaliniai, kurie kalba ne norvegų ir anglų kalbomis, negauna tiek pat laiko, kiek norvegiškai ir angliškai kalbantys kaliniai.

7.2.2 Išlaidos

Nuosprendžių vykdymo įstatymo 3–29 straipsnio penktoji pastraipa

Paprastai jūs neturite teisės gauti pinigų, kad galėtumėte sumokėti už telefono skambučių išlaidas. Paprastai sumokėti už savo telefono skambučius turite naudodami kalėjimo dienos pašalpą. Jei reikia, už būtinus skambučius savo gynybos advokatui, diplomatiniais atstovams arba konsului, taip pat artimiausiems šeimos nariams galite sumokėti iš savo santaupų. Jei jokių asmeninių santaupų padengti išlaidoms neturite, kalėjimas turi sumokėti už būtinus skambučius jūsų advokatui.

Nuosprendžių vykdymo įstatymo gairių 32 straipsnio 32.9 dalis

Užsieniečiai kaliniai gali naudoti savo asmenines santaupas mokėti už išlaidas, susijusias su tarptautiniais skambučiais artimiausiems šeimos nariams, net jei šie skambučiai nėra laikomi „būtinais“.

7.2.3 Telefono skambučiai jūsų gimtąja kalba

Nuosprendžių vykdymo įstatymo gairių 32 straipsnio 32.3 dalis

Kaip minėta pirmiau, kalėjimas gali nuspręsti, kad jūs ir asmuo, kuriam skambinate, turite kalbėtis kalba, kurią supranta pokalbio stebėtojas. Jei nesate norvegas, o asmenys, su kuriais norėtumėte kalbėti, nemoka norvegų arba anglų kalbos, tai gali reikšti, kad negalėsite kalbėtis su šeima iš savo gimtosios šalies.

Skambindami telefonu galite kalbėtis savo gimtąja kalba. Kalėjimas gali padaryti išimtį iš taisyklės, reikalaujančios, kad kalbėtumėte tam tikra kalba. Kalėjimo pareigūnai taip pat gali stebėti jūsų skambutį, nesuprasdamas, apie ką kalbate. Vietoj to jie gali tikrinti, su kuo kalbate ir ar skambutis nepersiuočiama kitiems asmenims. Kalėjimas taip pat gali nuspręsti nestebėti jūsų skambučių. Kaip sprendimo, reikalaujančio kalbėti tam tikra kalba, alternatyva gali būti taikomas savanoriškas pokalbio įrašymas.

Jūsų pokalbių įrašymas gali būti ypač aktualus, jei norite kalbėtis su artimu šeimos nariu, kuris kalba tik gimtąja kalba. Visais atvejais, kai kalėjime naudojamos skambučių klausymosi alternatyvos, pasirinktas kontrolės būdas turi atitikti saugumo poreikį. Todėl turėtumėte išsamiai paaiškinti kalėjimo pareigūnams, kodėl jie turėtų manyti, kad yra saugu jums kalbėti gimtąja kalba. Jei kalėjimo pareigūnai mano, kad suprasti jūsų pokalbį būtina, kaip papildomą alternatyvą jie gali pasitelkti vertėją. Tačiau patvirtinto vertėjo paslaugos yra brangios, o tai gali apriboti kalėjimo galimybes naudotis šia alternatyva.

Jei norite pasikalbėti su kuo nors gimtąja kalba, svarbu, kad kalėjimo pareigūnams paaiškintumėte, kodėl tai būtina, kodėl telefono skambutis yra svarbus ir kodėl jums reikia pasikalbėti su konkrečiu asmeniu. Kalėjimas

ypač turėtų leisti jums vartoti gimtąją kalbą su artimiausiais šeimos nariais, jei pas jus nebūna lankytojų arba jei kalėdami nepalaikote ryšių arba palaikote tik silpnus ryšius su savo šeima. Taip gali atsitikti, jei jie gyvena ne Norvegijoje, taip pat jei esate įkalintas toli nuo jų gyvenamosios vietos. Ypatingais atvejais, ypač dėl ūmių su sveikata ar gerove susijusių aplinkybių, kalėjimas gali suteikti jums leidimą kalbėti gimtąja kalba. Tai gali atsitikti, pavyzdžiui, jei jūsų šeimos narys staiga sunkiai suserga.

Jei jūsų prašymas kalbėti gimtąja kalba atmetamas, galite apskųsti sprendimą. Jei reikia pagalbos dėl apeliacijos, galite kreiptis į „Jussbuss“.

7.2.4 Vaizdo skambučiai

KDI 3/2017 gairės

Kai kurie kalėjimai leidžia vaizdo skambučius teikdami tokias paslaugas kaip, pavyzdžiui, „Skype“. Vaizdo skambučiai neturi pakeisti kitų ryšio priemonių, pvz., laiškų, apsilankymų arba telefono skambučių. Jie skirti tik pastariesiems papildyti. Jūs neturite teisės į vaizdo skambučius ir ne visi kalėjimai siūlo šią paslaugą. Jei turite klausimų dėl vaizdo skambučių ir paraiškų teikimo proceso, pasikalbėkite su savo kontaktiniu pareigūnu. Vaizdo skambučiai yra paslauga, kuri ypač svarbi kaliniams, negaunantiems reguliarių apsilankymų, paprastai dėl to, kad jie gali kalėjimuose toli nuo savo šeimų.

8. DISKRIMINACIJOS DRAUDIMAS

8.1 Bendroji informacija

Norvegijos Konstitucijos
98 straipsnis
EŽTK 14 straipsnis

Norvegijos Konstitucijos (Grunnloven) 98 straipsnyje teigiama, kad su jokia žmogumi negalima elgtis nesąžiningai ar neproporcingai skirtingai. Šią teisę taip pat gina Europos žmogaus teisių chartija (EŽTK) 14 straipsnis, kuriame teigiama, kad niekas neturėtų būti diskriminuojamas, nors naudojasi konvencijoje įtvirtintomis teisėmis. Įkalinimo bausmės turi būti atliekamos laikantis nediskriminavimo principo.

Įkalinimo bausmės turi būti atliekamos laikantis nediskriminavimo principo. Ar atvejai yra vienodi, ar ne, priklauso nuo vertybių. EŽTK 14 straipsnyje aiškiai nurodoma, kad visi esame lygūs, nepaisant „asmens lyties, rasės, odos spalvos, kalbos, religijos, politinių ar kitokių pažiūrų, tautinės ar socialinės kilmės, priklausymo tautinei mažumai, nuosavybės, gimimo ar kitų pagrindų“.

Kaip taisyklė, kai esate įkalinti, jūs turite teisę gauti tokias pačias lengvatas, kaip ir kiti. Tačiau žmonės nėra vienodi, o tai reiškia, kad kai kuriems gali būti suteiktos lengvatos, kurių kiti neturi. Pavyzdžiui, asmenys, kenčiantys

nuo psichinės ligos, gali turėti specialių poreikių, dėl kurių jie gali gauti lengvatų, kurių kiti negauna. Taip pat skirtingai traktuojami lygtinai nuteisti asmenys; kartais patartina į laisvę paleisti vienus kalinius, bet ne kitus. Toks diferencijuotas traktavimas gali būti teisėtas, jei yra požymių, rodančių, kad tik pirmasis asmuo susilaikys nuo naujų nusikalstamų veikų.

Tad draudimas diskriminuoti nereiškia, jog faktas, jog esate užsienietis, neturi reikšmės, bet jūsų pilietybė, leidimas gyventi arba sprendimas išsiųsti jus iš šalies negali būti vienintelis lemiamas veiksnys. Jei manote, kad galėjote būti neteisėtai diskriminuojami, kreipkitės į lygybės ir kovos su diskriminacija ombudsmeną (Ligestillings-og disrimineringsombudet) – šios brošiūros gale rasite jo kontaktinę informaciją. Taip pat galite susisiekti su „Jussbuss“.

8.2 Teisė į religinę praktiką

Bausmės įstatymo 23 straipsnio vykdymas

Visi asmenys turi teisę praktikuoti savo religiją. Norvegijos pataisos tarnybos užtikrina, kad kaliniams būtų suteikta galimybė įkalinti savo religiją ir gyvenimo filosofiją.

Norvegijos Konstitucijos 16 straipsnis
EŽTK 9 straipsnis

Norvegijos Konstitucijos 16 straipsnis (Grunnloven § 16) teigia, kad visi valstybės gyventojai turi teisę laisvai praktikuoti savo religiją. Ši teisė taip pat įtvirtinta EŽTK 9 straipsnyje, kuriame sakoma, kad kiekvienas turi teisę „vienas ar su kitais žmonėmis [...] išpažinti savo religiją ar tikėjimą, t. y. garbinti, mokyti, praktikuoti ir švęsti“.

Valdžios institucijos gali taikyti išimtis ir apribojimus iš bendrosios religijos laisvės taisyklės. Tokie apribojimai turi būti „nustatyti įstatymu“ ir „būtinai demokratinėje visuomenėje visuomenės saugumo, viešosios tvarkos, sveikatos ar moralės apsaugos sumetimais arba kitų asmenų teisių ir laisvių apsaugos labui“

Daugeliui kalinių laisvės atėmimas savaime reiškia ribotas galimybes praktikuoti savo religiją. Tačiau kalėjime tam tikru mastu turėtų būti sudaromos galimybės praktikuoti religiją. Religingi asmenys gali gauti jiems tinkamą maistą, kuris gaminamas pagal jų įsitikinimus; pavyzdžiui, budistai kaliniai turi gauti vegetarišką maistą, musulmonai – alternatyvą kiaulienai, o žydai – Košerinį maistą.

9. KALBOS BARJERAI

IR TEISĖ Į VERTĖJĄ

Įkalinimas gali būti sunkus, jei nebendraujama su kalėjimo darbuotojais ir kitais kaliniais.

Kadangi Norvegijos pataisos tarnybos yra Norvegijos viešojo administravimo sistemos dalis, kalėjimai privalo teikti informaciją. Tai reiškia, kad kalėjimo darbuotojai turi suteikti jums informaciją apie taisykles, tvarką ir praktiką, kuri yra svarbi kalėjime, kuriame esate kalinami. Kai Norvegijos pataisos tarnybos priima su jumis susijusius administracinius sprendimus, jos taip pat turėtų informuoti jus apie jūsų teisę žinoti apie tvarką ir informaciją apie sprendimą.

Pateikiamas informacijos kiekis turėtų atspindėti jūsų individualius poreikius žinoti tvarką, jūsų bylos apimtį ir svarbą bei kalėjimo galimybes. Paprastai kalėjimo pareiga yra suteikti daugiau informacijos užsieniečiams kalinams. Jei manote, kad negavote nurodymų, kurie atitinka jūsų poreikius, galite nusiųsti skundą regioniniam biurui, susijusiam su jūsų kalėjimu.

Kaip kalinys, jūs turite teisę susipažinti su teisės aktais, kurie taikomi jums, kai esate įkalintas. Paprastai tai Norvegijos nuosprendžių vykdymo įstatymas, nuosprendžių vykdymo nuostatai ir bausmių vykdymo gairės (Straffegjennomføringsloven, Forskriften til straffegjennomføringsloven, Retningslinjene til straffegjennomføringsloven). Galite prašyti Norvegijos nuosprendžių vykdymo įstatymo ir reglamentų, susijusių su bausmės vykdymu, vertimo į anglų kalbą. Taip pat yra vertimai arabų, lenkų, rusų, turkų, lietuvių ir rumunų kalbomis (2019 m. gegužės mėn.). Kalėjimo pareiga – suteikti papildomos informacijos apie šias taisykles, padedant kalinams, kurie nesupranta anglų arba norvegų kalbų.

Užsienio kalinams turi būti pateiktos gairės, reikalingos užtikrinti, kad jie suprastų administracinius sprendimus ir kitus Norvegijos pataisos tarnybos raštus. Kai kalinys nesupranta ypatingos svarbos atvejo, kalėjime jam turi padėti vertėjas. Paprastai turite teisę žinoti priežastis, dėl kurių priimtas administracinis sprendimas, o ne tik patį sprendimo rezultatą.

Kai jums yra siunčiami bylos dokumentai iš kitų institucijų nei kalėjimas (pvz., Visuomenės sveikatos apsaugos institucijos ar imigracijos tarnybų), institucijos, išdavusios dokumentus, yra atsakingos už vertėjo žodžiu arba raštu finansavimą arba prireikus turi išversti dokumentą. Jei nesuprantate gauto dokumento turinio, kreipkitės pagalbos į kalėjimą.

10. PERDAVIMAS BAUSMĖS VYKDYMUI UŽSIENYJE

10.1 Bendra informacija apie perdavimą bausmės vykdymui užsienyje

Bendra taisyklė yra ta, kad bausmę turite atlikti šalyje, kurioje esate nuteistas. Tam tikrais atvejais Norvegijos įstatymai ir tarptautiniai susitarimai leidžia perduoti nuteistuosius į kitas šalis, kad jie ten galėtų atlikti bausmę.

Nuteistų asmenų
perdavimo įstatymas

Taisyklės, reglamentuojančios perdavimus į kitas šalis, pateikiamos skirtinguose teisės aktuose ir susitarimuose, o perdavimo procedūra gali skirtis priklausomai nuo to, į kurią šalį kalinys perduodamas. Dėl to sunku pasakyti kažką bendro apie perdavimus į užsienį. Šiame skyriuje atidžiau apžvelgsime susitarimą tarp Norvegijos ir daugumos Europos šalių, taip pat kai kurių šalių už Europos ribų. Be to, Norvegija turi sudariusi keletą nepriklausomų susitarimų tarp Latvijos, Lietuvos, Rumunijos ir Tailando. Pagal atskirą taisyklių rinkinį reglamentuojami perdavimai tarp Šiaurės šalių (Norvegijos, Švedijos, Danijos, Suomijos ir Islandijos).

Net jei jūsų gimtoji šalis nėra nė viena iš šių aktų ar susitarimų šalių, Norvegija vis dar gali susitarti su ta šalimi dėl individualaus jūsų perdavimo ir jūsų situacijos. Kad tai įvyktų, jūsų atveju turi būti „ypatingos aplinkybės“. Tačiau tokiu būdu vykdoma labai nedaug perdavimų į užsienį.

Jei nežinote, kokia tvarka taikoma jūsų situacijoje, kalėjimas dažnai gali suteikti jums informacijos apie jūsų atvejį. „Jussbuss“ taip pat gali suteikti patarimų, jei tiesiogiai kreipsitės į mus.

Jei esate perkeliamas atlikti bausmę užsienyje, atvykus jums bus taikomos šalies, į kurią esate perkeliamas, taisyklės. Tai reiškia, kad jums gali būti taikomos kitos taisyklės, susijusios su tuo, kada galite ir ar galite tikėtis būti paleistas lygtinai arba galite gauti nebuvimo kalėjime atostogas ir pan.

10.2 Administraciniai procesai ir apeliaciniai skundai

Taisyklės, susijusios su
bausmių vykdymo
įstatymu, 3 ir 4
straipsniai

Kalėjimas turi informuoti jus apie galimybę perduoti jus atlikti bausmę savo gimtojoje šalyje. Daugeliu atvejų jums turėtų būti suteikta galimybė būti perduotam į savo gimtąją šalį, o kai kuriais atvejais galite kreiptis ir į kitas šalis, su kuriomis turite stiprų ryšį.

Jūsų bylą parengs Norvegijos pataisos tarnybos direktoratas (KDI). Jums bus suteikta galimybė pateikti pareiškimą, ar norite būti perduotas ir kodėl. Tačiau kai kuriais atvejais galite būti perduotas prieš savo valią. Jei KDI nori

jus perduoti, jis atitinkamai šaliai pateiks užklausą. Tada ši šalis peržiūrės jūsų bylą ir nuspręs, ar ji sutinka su perdavimu.

Šioje proceso stadijoje jums bus pateikti kai kurie KDI dokumentai. Dažnai jie bus vadinami **Prašymu perduoti nuteistuosius** ir dažnai juos gausite kartu su KDI išsiųstų dokumentų į siūlomą perdavimo šalį kopija. Šiais dokumentais siekiama jus informuoti, kad procedūra pradėta. Tai nėra galutiniai administraciniai sprendimai, ir jų negalima apskųsti.

Jei kita šalis su perdavimu sutinka, KDI gali priimti administracinį sprendimą jus perduoti. Šį administracinį sprendimą galima apskųsti Teisingumo ir visuomenės saugumo ministerijai. Jei skundžiate sprendimą, galite prašyti, kad nebūtumėte perduotas, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl perdavimo. Tai vadinama sustabdomojo poveikio priemone (*oppsettende virkning*).

Kadangi užsienio kalinių perdavimo į užsienį procedūra apima šalių bendradarbiavimą, Norvegijos administracinio proceso taisyklės nėra vienintelės taikomos taisyklės. Tokių procesų trukmė įvairiose šalyse skiriasi, tačiau procesas paprastai trunka ilgai. Jei jums reikia pagalbos dėl perdavimo į užsienį, kuo anksčiau kreipkitės į advokatą, „Jussbuss“ arba kitą teisinės pagalbos įstaigą. Įvairių teisinės pagalbos organizacijų kontaktinę informaciją rasite šios brošiūros pabaigoje.

10.3 Perdavimų į užsienį sąlygos

Kaliniai gali kreiptis dėl perdavimo arba duoti sutikimą būti perduotiems, bet tam tikromis aplinkybėmis taisyklės taip pat leidžia perduoti asmenis prieš jų valią. Šiame skyriuje atidžiau peržvelgsime perdavimo į užsienį sąlygas.

10.3.1 Prašymai perduoti užsienį

Jūs galite kreiptis dėl perdavimo atlikti bausmę kitoje šalyje. Perdavimą į daugumą Europos šalių ir kai kurių ne Europos šalių reglamentuoja įstatymas dėl nuteistųjų asmenų perdavimo ir Konvencija dėl nuteistųjų asmenų perdavimo. Jei nesate tikri, ar šaliai, į kurią norite perduoti, taikomos šios taisyklės, galite kreiptis į kalėjimą arba paskambinti „Jussbuss“.

Reikalavimai, kuriuos reikia įvykdyti, yra šie:

1. Jūs turite būti šalies, į kurią norite būti perduotas, pilietis. Tai, kas laikoma „piliečiu“, skirtingose šalyse skiriasi. Kai kurios šalys

Nuteistųjų asmenų
perdavimo įstatymas
Konvencijos dėl
nuteistųjų asmenų
perdavimo 2 straipsnis.
2

Konvencijos dėl
nuteistųjų asmenų
perdavimo 3 straipsnis

piliečius griežtai apibrėžia kaip pilietybę turinčius asmenis. Kitos šalys gali priimti perduodamus asmenis, jei turite tvirtą ryšį su ta šalimi, pavyzdžiui, jei gyvenote ten jau keletą metų.

2. Jūsų nuosprendis turi būti galutinis. Jūs negalite kreiptis dėl perdavimo prieš jus nuteisiant arba kol laukiate, kol galėsite apskųsti savo nuosprendį Norvegijoje.
3. Jums turi būti likę ne mažiau kaip 6 mėnesiai įkalinimo bausmės, arba turi būti atliktas prevencinis sulaikymas (*forvaring*). Likęs bausmės laikas apskaičiuojamas atsižvelgiant į numatomą paleidimą. Paprastai tai laikas, kada būnate atsėdėjęs kalėjime 2/3 nuosprendžio trukmės. Todėl jums turi būti likę daugiau nei 6 mėnesiai įkalinimo iki pasieksite 2/3 laiko. Ypatingomis aplinkybėmis iš šios taisyklės gali būti daromos išimtys. Tai reiškia, kad jūsų situacija turi būti ypatinga, palyginti su kitų kalinių situacija, dėl kurios būtų patartinas perdavimas nepaisant to, kad Norvegijoje jums bus likę kalėti mažiau nei 6 mėnesiai.
4. Su perdavimu turite sutikti.
5. Veiksmai, dėl kurių buvote nuteisti, turi būti laikomi nusikalstama veika pagal šalies, į kurią norite būti perduotas, įstatymus.
6. Su perdavimu turi sutikti abi šalys. Net jei visos kitos sąlygos yra įvykdytos, kiekviena šalis vis tiek gali atsisakyti perdavimo.

Yra atskiri Norvegijos ir Tailando, Latvijos, Rumunijos bei Lietuvos susitarimai. Šių susitarimų sąlygos gali būti kitokios nei pirmiau išvardytos. Jei norite būti perduotas į vieną iš šių šalių, galite paprašyti kalėjimo arba „Jussbuss“ suteikti daugiau informacijos.

10.3.2 Perdavimas be jūsų sutikimo

Pagrindinė taisyklė – norint perduoti jus atlikti bausmę užsienyje, reikia jūsų sutikimo. Tačiau yra keletas taisyklių ir susitarimų, leidžiančių perduoti kalinį prieš jo norą.

Jūs negalite jokiais aplinkybėmis būti perduotas atlikti bausmę šalyje, jei yra priežasčių manyti, kad ten galite būti kankinamas arba nužudytas. Jei manote, jog yra pavojus, kad būsite perduotas į šalį, kurioje galite patirti kankinimus ar bandymus jus nužudyti, galite kreiptis į „Jussbuss“.

Daugelis šalių, kurios pasirašė Europos konvenciją dėl nuteistųjų asmenų perdavimo, taip pat pasirašė ir ratifikavo Konvencijos papildomą protokolą. Papildomas protokolą leidžia šalims perduoti jus be jūsų sutikimo, jei gavote galutinį sprendimą išsiųsti jus iš Norvegijos, o kita šalis sutinka su

perdavimu. Paprasčiau tariant, Norvegija ir kita atitinkama šalis turi sutikti, kad jūs būtumėte perduotas.

Jei nesate gavęs galutinio sprendimo dėl išsiuntimo, paprastai negalite būti perduotas be sutikimo. Tačiau Norvegija yra sudariusi sutartis su kai kuriomis šalimis, kurios leidžia atlikti perdavimus, net jei kalinys nesutinka su perdavimu, o galutinis sprendimas dėl išsiuntimo dar nėra priimtas. Nuo 2019 m. balandžio Norvegija yra sudariusi tokius susitarimus su Rumunija, Latvija ir Lietuva.

Pagal šiuos susitarimus nereikalaujama, kad būtumėte išsiųstas ir perduotas, jei esate laikomas kitos šalies piliečiu ir ten yra jūsų nuolatinė gyvenamoji vieta. Šiais atvejais svarbus klausimas yra tai, ar esate tos šalies pilietis ir ar turite tokį ryšį su šalimi, kad jus būtų galima laikyti gyvenančiu šalyje. Tam tikra svarbi informacija vertinant gyvenamosios vietos klausimą yra ta, ar atitinkamoje šalyje turite nuolatinį gyvenamosios vietos adresą, šeimą, darbą ir pan. Jei Norvegijoje ar kitoje šalyje praleidote tik trumpą laiką ir paprastai gyvenate toje šalyje, į kurią galite būti perduotas, greičiausiai bus sunku įrodyti, kad nesilaikoma perdavimo sąlygų.

Šalis, į kurią Norvegija ketina perduoti nuteistąjį, gali atsisakyti jį priimti. Taip gali būti, jei liko mažiau nei 6 mėnesiai bausmės.

11. KONTAKTINĖ INFORMACIJA

FFP – For Fangers Pårørende

Postboks 6710 St. Olavs plass
0130 Oslas

Besøksadresse:
Nordahl Brunsgt. 5, 2. etg.
0165 Oslas
Tel. 22 11 41 30
Faks. 22 11 46 55
post@ffp.no
www.ffp.no

Organizacija, kuri padeda įkalintų asmenų šeimai ir draugams

Gatejuristen

Skippergata 23
0154 Oslas
Tel. 23 10 38 90
Faks. 23 10 38 91
post@gatejuristen.no
www.gatejuristen.no

Organizacija, teikianti nemokamą teisinę pagalbą asmenims, kurie šiuo metu ar anksčiau turėjo priklausomybę

Gjenopptakelseskomisjonen

Postboks 2097 Vika
0125 Oslas
Tel. 22 40 44 00
Faks. 22 40 44 01
www.gjenopptakelse.no

Norvegijos baudžiamųjų bylų peržiūros komisija, kuri sprendžia, ar nuteistieji gali kreiptis į teismą dėl pakartotinio bylų persvarstymo

JURK – Juridisk rådgivning for kvinner

Skippergata 23
0154 Oslas
Tel. 22 84 29 50
Faks. 22 84 29 51
www.jurk.no

Studentų organizacija, teikianti nemokamą teisinę pagalbą moterims

Jushjelpa i Midt-Norge

Bispegata 9C
7012 Trondheimas
Tel. 73 51 52 50
Faks. 73 52 72 80
www.jushjelpa.no

Studentų organizacija, teikianti nemokamą teisinę pagalbą

Jussbuss

Skippergata 23
0154 Oslas
Tel. 22 84 29 00
Faks. 22 84 29 01
www.jussbuss.no

Studentų organizacija, teikianti nemokamą teisinę pagalbą; šios brošiūros ir kalinių žinyno autorė

Jussformidlingen i Bergen

Sydneshaugen 10
5007 Bergenas
Tel. 55 58 96 00
Faks. 55 58 96 06
www.jussformidlingen.no

Studentų organizacija, teikianti nemokamą teisinę pagalbą

Jusshjelpa i Nord-Norge

UiT Norges Arktiske Universitet
Breivika senter
9037 Tromsas
Tel. 77 64 45 59
Faks. 77 64 65 65
www.jusshjelpa.no

Studentų organizacija, teikianti nemokamą teisinę pagalbą

**LDO – Likestillings- og diskrimineringsombudet /
Lygybės ir kovos su diskriminacija ombudsmenas**

Postboks 8048 Dep
0031 Oslas
Tel. 23 15 73 00 / 800 41 556
Faks. 23 15 73 01
www.ldo.no

*Organizacija, siekianti užkirsti kelią diskriminacijai ir
teikianti paramą klausimais, susijusiais su lygybe ir
diskriminacija*

NAV Servicesenter

Tel. 55 55 33 33

*NAV pagrindinis numeris. Čia galite gauti atsakymus
apie visas NAV paslaugas ir lengvatas, išskyrus
pensines išmokas ir neįgalumą.*

NOAS - Norsk organisasjon for asylsøkere

Torggata 22, 2.Etg
0183 Oslas
Tel. 22 36 56 60
Faks. 22 36 56 61
www.noas.no

*Organizacija, siekianti užtikrinti teisinę prieglobsčio
prašytojų apsaugą Norvegijoje ir teikianti nemokamą
teisinę pagalbą prieglobsčio byloje*

**Pasient- og brukerombudet i Oslas og Akershus –
Sosial- og eldreombudet i Oslas**

Lille Grensen 7
0159 Oslas
Tel. 23 13 90 20

*Organizacija, siekianti užtikrinti pacientų ir sveikatos
priežiūros paslaugų naudotojų teises. Gali įvertinti
jūsų bylą ir teikti individualias teises konsultacijas.*

Politiets utlendingsenhet (PU)

Postboks 8102 Dep.
0032 Oslas

Tel. 22 34 24 00
politiets.utlendingsenhet@politiet.no

*Organizacija, registruojanti prieglobsčio prašytojus,
atliekanti tyrimus siekiant nustatyti asmens tapatybę,
deportuojanti asmenis, neturinčius teisėto leidimo
gyventi, valdanti imigracijos sulaikymo centrą
„Trandum“*

SEIF – Selvhjelp for innvandrere og flyktninger

Postboks 6856 St. Olavs Plass
0130 Oslas
Tel. 22 03 48 30
Faks. 22 11 05 13 www.seifnorge.wordpress.com

*Nesiekianti pelno ir nepriklausoma organizacija,
padedanti imigrantams Norvegijoje*

UDI – Utlendingsdirektoratet

Postboks 8108 Dep.
0032 Oslas
Tel. 23 35 15 00
www.udi.no

*Organizacija, atsakinga už užsieniečių, norinčių
apsilankyti arba gyventi Norvegijoje, pareiškimų
tvarkymą, išlaikanti prieglobsčio priėmimo centrų ir
tvarkanti išsiuntimo iš šalies bylas*

WayBack

Kristian Augusts gate 10, 3. etg.
0164 Oslas
Tel. 23 22 80 10
johan@wayback.no

*Nesiekianti pelno įstaiga, kuri siekia palengvinti
adaptaciją visuomenėje išėjus į laisvę*

Jussbuss

Skippergata 23, 0154 Oslas

Tel. +47 22 84 29 00, faks. + 47 22 84 29 01

www.jussbuss.no

Darbo laikas:

Į „Jussbuss“ galite kreiptis telefonu arba apsilankyti mūsų biure. Mes nuolat lankomės daugelyje kalėjimų.

Kaliniai gali skambinti mums darbo dienomis 10.00–15.00 val. Pirmadieniais į mus taip pat galite kreiptis 17.00–20.00 val. Norėdami sužinoti, kada mes vėl lankysimės jūsų kalėjime, teiraukitės kalėjimo apsaugos arba kreipkitės į mus. Įprastinis ne kalinių priėmimo laikas yra pirmadieniais 17.00–20.00 val. ir antradieniais 10.00–15.00 val.

Taip pat galite užsiregistruoti mūsų elektroninėje priėmimo sistemoje www.jussbuss.no.